

УДК 339.94

Ільчук П.Г.

кандидат економічних наук,
доцент кафедри фінансів

Національного університету «Львівська політехніка»

ПАРАМЕТРИ СИСТЕМАТИЗАЦІЇ ОЦІНЮВАННЯ ВЗАЄМОЗВ'ЯЗКУ ФІНАНСОВИХ РЕЗУЛЬТАТІВ ДІЯЛЬНОСТІ ТА РІВНЯ ІНТЕРНАЦІОНАЛІЗАЦІЇ ПІДПРИЄМСТВ

У статті доведено необхідність групування підприємств за окремими параметрами систематизації, що забезпечить уточнення та підвищення достовірності результатів оцінювання взаємозв'язку фінансових результатів діяльності та рівня інтернаціоналізації підприємств. Розроблено класифікацію таких параметрів систематизації. Деталізовано характеристику окремих параметрів систематизації, що належать як до внутрішніх, так і до зовнішніх параметрів систематизації.

Ключові слова: інтернаціоналізація, вплив, фінансові результати, параметри систематизації, конкурентні переваги.

Ильчук П.Г. ПАРАМЕТРЫ СИСТЕМАТИЗАЦИИ ОЦЕНИВАНИЯ ВЗАИМОСВЯЗИ ФИНАНСОВЫХ РЕЗУЛЬТАТОВ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ И УРОВНЯ ИНТЕРНАЦИОНАЛИЗАЦИИ КОМПАНИЙ

В статье доказана необходимость группирования предприятий по отдельным параметрам систематизации, что обеспечит уточнение и повышение достоверности результатов оценки взаимосвязи финансовых результатов деятельности и уровня интернационализации предприятий. Разработана классификация таких параметров систематизации. Детализирована характеристика отдельных параметров систематизации, принадлежащих как к внутренним, так и внешним параметрам систематизации.

Ключевые слова: интернационализация, влияние, финансовые результаты, параметры систематизации, конкурентные преимущества.

Ilichuk P.G. SYSTEMATIZATION PARAMETERS EVALUATION OF RELATIONSHIP FINANCIAL PERFORMANCE AND ENTERPRISES INTERNATIONALIZATION

In this article the necessity of grouping enterprises by individual systematization parameters is proved, that will provide clarification and improve the reliability of assessment results interconnection of financial performance and enterprises internationalization. The classification of such systematization parameters is developed. Description of the individual systematization parameters which belong to both internal and external parameters of systematization is detailed.

Keywords: internationalization, effect, financial results, systematization parameters, competitive advantages.

Постановка проблеми. Інтернаціоналізація підприємств під впливом глобалізаційних процесів світової економічної системи є одним з факторів економічного розвитку України. В національних економіках значного впливу як на економічні процеси на окремих ринках, так і на формування засад розвитку економіки загалом набули підприємства з високим рівнем інтернаціоналізації. Тому особливої актуальності набувають дослідження методологічних засад інтернаціоналізації, зокрема оцінювання взаємозв'язку фінансових результатів діяльності та рівня інтернаціоналізації підприємств.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Дослідження впливу інтернаціоналізації підприємств на їхні фінансові результати діяльності здійснювалися низкою вітчизняних економістів. Так, О. Л. Канищенко розроблено методику оцінювання ефекту інтернаціоналізованого підприємництва, досягнутого у результаті здійснення маркетингової підтримки міжнародних операцій, таких, наприклад, як ефективність витрат на розроблення міжнародних маркетингових програм, ефективність маркетингових процесів, загальна ефективність міжнародного маркетингу [1, с. 16].

Т. В. Гавриленко розробила методичні підходи до дослідження ефективності маркетингової діяльності українських підприємств в процесі виходу на зарубіжні ринки [2, с. 55-62], а В. С. Наумова – методику оцінювання ефективності стратегії міжнародного маркетингу підприємства [3, с. 8-13]. У праці Чі Мінъ Хо [4, с. 450-462] здійснено аналізування та переоцінку залежності між інтернаціоналізацією фірми та її ефективністю, а також доведено залежність між темпом інтернаціоналізації та ефективністю витрат U-подібної форми. Однак вищезгадані автори здійснюють оцінювання взаємозв'язку фінансових

результатів діяльності та рівня інтернаціоналізації без групування підприємств. Натомість у більшості праць закордонних авторів застосовано параметри систематизації оцінювання взаємозв'язку фінансових результатів діяльності та рівня інтернаціоналізації підприємств [5; 6; 13-17].

Виділення не вирішених раніше частин загальної проблеми. Важливим завданням є підвищення ефективності застосування результатів оцінювання взаємозв'язку фінансових результатів діяльності та рівня інтернаціоналізації підприємств для різних груп підприємств. Адаптація застосування єдиних методик оцінювання взаємозв'язку фінансових результатів діяльності та рівня інтернаціоналізації підприємств, що належать до різних видів економічної діяльності та є абсолютно відмінними за характеристиками величини, періоду функціонування, рівня диверсифікації продукції, володіння конкурентними перевагами тощо, призводить до викривлення результатів досліджень та некоректного їх трактування. Тому необхідним є групування досліджуваних підприємств за окремими параметрами систематизації, що забезпечить уточнення та підвищення достовірності результатів оцінювання взаємозв'язку фінансових результатів діяльності та рівня інтернаціоналізації підприємств.

Формулювання цілей статті. Основною метою дослідження є ідентифікація, обґрунтування доцільності застосування, узагальнення та класифікація параметрів систематизації оцінювання взаємозв'язку фінансових результатів діяльності та рівня інтернаціоналізації підприємств.

Виклад основного матеріалу. У переважній більшості досліджень взаємозв'язку фінансових результатів діяльності підприємств та рівня інтернаціоналізації, виконаних закордонними економістами,

використовуються параметри систематизації з метою підтвердження значущості і статистичної достовірності цього взаємозв'язку. Такі параметри систематизації можна класифікувати на групи: 1) внутрішні параметри: загальні показники, показники конкурентних переваг, фінансові показники, показники розвитку зовнішньоекономічної діяльності; 2) зовнішні параметри: показники впливу виду економічної діяльності, умови виду економічної діяльності, макроекономічні фактори.

До групи загальних параметрів систематизації дослідження взаємозв'язку фінансових результатів діяльності підприємств та рівня інтернаціоналізації належать такі показники: величина підприємства, період функціонування, розвиток, організаційна структура, структура власності, рівень диверсифікації продукції і механізм управління підприємством.

Показник «величина підприємства» належить до найбільш часто використовуваних параметрів систематизації у дослідженнях взаємозв'язку фінансових результатів діяльності підприємств та рівня інтернаціоналізації. Цей показник можна визначити за критерієм величини виручки від реалізації продукції, критерієм величини активів, критерієм кількості працівників або критерієм капіталізації підприємства.

У більшості досліджень для визначення величини підприємства використовується критерій величини виручки від реалізації продукції. Так, величина підприємства чинить суттєвий вплив на прийняття маркетингових рішень щодо діяльності на закордонних ринках. Це пов'язано з існуючими відмінностями щодо діяльності малих і середніх підприємств у порівнянні з великими підприємствами. Такими визначальними відмінностями є: структура власності, організаційна структура, механізм управління, система формування стратегії, система ризик-менеджменту, рівень еластичності діяльності, можливість економії ресурсів (матеріальних і нематеріальних) внаслідок досягнення ефекту масштабу [5, с. 328; 6, с. 9-15].

На підставі аналізування праці [5, с. 336] можна зробити висновки, що рівень інтернаціоналізації великих підприємств є вищим, а вплив рівня інтернаціоналізації на фінансові результати їхньої діяльності є сильнішим.

Період функціонування підприємства також належить до групи загальних параметрів систематизації. На основі використання даного показника можна стверджувати, що підприємства на ранніх стадіях розвитку мають перевагу над «зрілими» підприємствами у зв'язку з: 1) можливістю застосування новітніх основних засобів, залучення високотехнологічних видів ресурсів, застосування нових технологій виробництва і вищим рівнем еластичності діяльності, що дозволяє їм легко адаптуватися до умов закордонних ринків, 2) зосередженістю управлінського персоналу (керівників) на доступних можливостях закордонного ринку, за рахунок чого існує можливість прийняти вищий рівень ризику, 3) нижчим рівнем формалізації дій [5, с. 327-328].

Показник розвитку підприємства як параметр систематизації належить до групи загальних параметрів систематизації і визначається за допомогою темпів приросту таких показників: виручка від реалізації продукції, активи або кількість працівників. Він показує вплив темпів приросту величини підприємства на формування його фінансових результатів. Більшість дослідників доводять існування наступної залежності: високі темпи зростання величини під-

приємства впродовж короткострокового періоду, як правило, супроводжуються значними інвестиціями (як в основний капітал, так і на фінансування маркетингових заходів), що, у свою чергу, зумовлює зниження фінансових результатів діяльності підприємства.

Показник організаційної структури підприємства як параметр систематизації не має однозначного підходу до визначення, на відміну від показників величини, періоду функціонування та розвитку підприємства. Він використовується у незначній кількості досліджень та визначається на основі: рівня вертикальної інтеграції, типу організаційної структури підприємства, приналежності до об'єднань підприємств, приналежності до холдингу, кількості філій (найбільш часто використовується для визначення показника організаційної структури).

Структура власності підприємства, що також належить до групи загальних параметрів систематизації, відображає відносини між управлінським персоналом і власниками підприємства. У зв'язку з тим, що вищезгаданий показник визначається по-різному (як частка найбільшого акціонера, частка інституційних інвесторів, частка управлінського персоналу, частка іноземного капіталу, форма власності), встановлення взаємозв'язку фінансових результатів діяльності підприємств та рівня інтернаціоналізації з використанням параметра систематизації структури власності є надзвичайно утрудненим.

Диверсифікація продукції є ще одним поширеним показником групи загальних параметрів систематизації. Для визначення величини даного показника використовуються такі показники: показник концентрації Герфіндала (Herfindahl), показник ентропії продукції, показник Румельта-Монтгомері (Rumelt-Montgomery) тощо.

Метод розрахунку показника концентрації Герфіндала і показника ентропії продукції для визначення диверсифікації продукції аналогічний тому, що використовується для визначення рівня інтернаціоналізації. Так, рівень диверсифікації (концентрації) продукції на основі показник Герфіндала можна визначити за формулою [7, с. 28]:

$$H_{GEO} = 1 - \sum_{j=1}^N p_j^2, \quad (1)$$

де H_{GEO} – географічний показник Герфіндала; p_j – частка конкретного закордонного ринку (країни, регіону) у виручці від реалізації продукції; j – кількість географічних ринків (регіонів, від 1 до N).

Цей показник приймає значення від 0 до 1: 0 – високий рівень концентрації (реалізація продукції здійснюється тільки на одному географічному ринку), 1 – максимальний рівень диверсифікації діяльності підприємства в географічному вимірі.

Удосконаленим варіантом показника Герфіндала є показник географічної ентропії, який розраховується за формулою [8, с. 376-383]:

$$ENT_{GEO} = \sum_{j=1}^N p_j \ln \left(\frac{1}{p_j} \right), \quad (2)$$

де ENT_{GEO} – показник географічної ентропії; p_j – частка конкретного закордонного ринку (країни, регіону) у виручці від реалізації продукції; j – кількість географічних ринків (регіонів, від 1 до N).

Цей показник приймає значення від 0 (діяльність тільки на внутрішньому ринку) до нескінченності (максимальний рівень диверсифікації).

На відміну від рівня інтернаціоналізації, який може визначатися як на основі величини виручки від реалізації продукції, так і на основі величини активів, кількості зайнятих працівників, кількості

закордонних філій тощо, для визначення показника диверсифікації продукції використовується виключно величина виручки від реалізації продукції.

Рівень диверсифікації продукції, розрахований за допомогою показника Румельта-Монтгомері базується на класифікації видів діяльності підприємства [9, с. 11-32; 10, с. 300-302]: 1) виключно операційна діяльність: діяльність підприємства належить виключно до одного виду економічної діяльності, частка продукції одного виду економічної діяльності у виручці від реалізації продукції (Чв) становить більше 95% (показник $Чв > 95\%$); 2) домінуюча операційна діяльність: частка продукції одного виду економічної діяльності у виручці від реалізації продукції становить від 70% до 95% ($95\% > Чв > 70\%$); 3) взаємопов'язана операційна діяльність: підприємство працює у декількох суміжних видах економічної діяльності, а частка продукції одного виду економічної діяльності у виручці від реалізації продукції становить менше 70%, однак сукупна частка декількох видів продукції, що належать до взаємопов'язаних видів економічної діяльності у виручці від реалізації продукції є вищою 70%; 4) не пов'язана операційна діяльність: підприємство працює у багатьох видах економічної діяльності, які не пов'язані між собою, частка продукції одного виду економічної діяльності у виручці від реалізації продукції становить менше 70%, а також сукупна частка декількох видів продукції, що належать до взаємопов'язаних видів економічної діяльності у виручці від реалізації продукції є нижчою 70%.

Наприкінці ХХ ст. у дослідженнях впливу інтернаціоналізації та диверсифікації продукції на фінансові результати діяльності підприємств, було доведено, що завдяки інтернаціоналізації досягаються вищі фінансові результати, ніж завдяки диверсифікації продукції [7, с. 25-38; 11, с. 127-149; 12, с. 711-727]. А у дослідженнях ХХІ ст. наводяться підтвердження того, що немає істотних відмінностей між інтернаціоналізацією та диверсифікацією продукції у визначенні впливу на фінансові результати підприємства [13, с. 133-155; 14, с. 87-105; 15, с. 29-46; 16, с. 27-49; 17, с. 1018-1030].

Винятком є 2 дослідження, у яких стверджується, що фінансові результати, зумовлені інтернаціоналізацією є нижчими ніж зумовлені диверсифікацією продукції [18, с. 441-454; 19, с. 69-87].

Оцінювати взаємозв'язок фінансових результатів діяльності підприємств та рівня інтернаціоналізації за допомогою параметра систематизації механізму управління підприємством, як і за допомогою параметрів систематизації організаційної структури чи структури власності підприємства, доволі складно. Однак ряд досліджень підтверджують, що підприємства з вищим рівнем частки власності управлінського персоналу характеризуються вищим рівнем інтернаціоналізації, що має позитивний вплив на взаємозв'язок фінансових результатів діяльності підприємств та рівня інтернаціоналізації.

У групі внутрішніх параметрів систематизації можна сформулювати групу показників, що характеризують різні аспекти конкурентних переваг. Конкурентна перевага може описуватися двома видами характеристик – якісними або цінними. Розрізняють якісні конкурентні переваги двох видів: інноваційна перевага і маркетингова перевага [20, с. 150]. Інноваційна перевага, як правило, визначається як частка витрат на науково-дослідні роботи і розробки у виручці від реалізації продукції, тоді як маркетингову перевагу визначають як частку маркетинго-

вих витрат у виручці від реалізації продукції. Цінові конкурентні переваги, як правило, визначаються як частка собівартості у виручці від реалізації продукції. Такий спосіб розрахунку конкурентних переваг прийнятний з точки зору легкого доступу до даних, які необхідні для розрахунку такого показника, оскільки вони відображені у фінансовій звітності, однак такий метод розрахунку є занадто спрощеним, адже формування вищезгаданих трьох конкурентних переваг є результатом складного комплексу заходів. Таким чином, припущення, що збільшення величини витрат на науково-дослідні роботи і розробки обов'язково забезпечить формування інноваційної переваги продукції, збільшення маркетингових витрат – забезпечить формування маркетингової переваги, а невисока питома вага собівартості забезпечить формування цінової переваги, є надзвичайно спрощеним. Досі не розроблено показники, які дозволяють об'єктивно виміряти конкурентні переваги. Однак більшість проаналізованих досліджень підтверджують існування залежності між конкурентними перевагами та рівнем інтернаціоналізації, а саме: підприємства з вищими конкурентними перевагами досягають вищого рівня інтернаціоналізації. Це підтверджує, що реалізація конкурентних переваг позитивно впливає на формування взаємозв'язку фінансових результатів діяльності підприємств та рівня інтернаціоналізації.

Параметри систематизації фінансового характеру включають такі фінансові показники: показники фінансового стану підприємства, фінансові результати попередніх періодів, рівень фінансового ризику, рівень ринкового ризику і капіталомісткість. Показники фінансового стану підприємства використовуються в дослідженні взаємозв'язку фінансових результатів діяльності підприємств та рівня інтернаціоналізації через використання показників, що відображають рентабельність (прибутковість) діяльності підприємства. Як правило, використовують такі фінансові показники: рентабельність власного капіталу, співвідношення ціни акції до дивідендів на одну акцію, співвідношення ринкової вартості до балансової вартості підприємства, рентабельність продукції, рентабельність продукції і рентабельність активів.

Показники фінансових результатів попередніх періодів (років) найчастіше визначаються за допомогою показників рентабельності та відображають вплив фінансових результатів попередніх періодів (років) на фінансовий результат поточного періоду (року).

Для визначення рівня фінансового ризику використовують такі показники:

$$R_{fin} = \frac{L}{A}; \quad (3)$$

$$R_{fin} = \frac{L}{E}, \quad (4)$$

де R_{fin} – рівень фінансового ризику; L – балансова вартість зобов'язань, грн.; A – балансова вартість активів, грн; E – балансова вартість власного капіталу, грн.

Ці показники характеризують спосіб фінансування діяльності підприємства. Високий рівень співвідношення зобов'язань до активів (власного капіталу) спричиняє високий рівень залежності підприємства від кредиторів зокрема та негативного впливу факторів зовнішнього середовища загалом, за рахунок чого зростає рівень фінансового ризику діяльності підприємства. Тому можна зробити висновок щодо значної взаємозалежності між високим рівнем інтернаціо-

налізації та високим рівнем зобов'язань, залучених для фінансування діяльності на нових закордонних ринках.

Показник рівня ринкового ризику визначається за допомогою систематичного ризику. Він, як правило, характеризує рівень ризику цінних паперів підприємства з точки зору інвесторів.

Інший параметр систематизації фінансового характеру – капіталомісткість – визначається як співвідношення капіталу до витрат на оплату праці, вартості активів до виручки від реалізації продукції, вартості основних засобів до вартості активів, капітальних витрат до виручки від реалізації продукції. Показник капіталомісткості залежить від умов конкретного виду економічної діяльності, до якого належить підприємство.

Параметр систематизації, що характеризує розвиток зовнішньоекономічної діяльності, більш повно характеризує стратегію інтернаціоналізації підприємства. Показник розвитку зовнішньоекономічної діяльності по-різному визначається в аналізованих дослідженнях: рівень диверсифікації виробничої діяльності за межами країни базування, рівень диверсифікації країн, діапазон діяльності, тип стратегії входу на зарубіжні ринки, досвід ведення зовнішньоекономічної діяльності.

Вплив виду економічної діяльності є одним з найчастіше використовуваних зовнішніх параметрів систематизації дослідження взаємозв'язку фінансових результатів діяльності підприємств та рівня інтернаціоналізації. Це пов'язано з тим, що в більшості досліджень аналізуються промислові види економічної діяльності. Окремі види економічної діяльності мають різний рівень взаємозв'язків із зарубіжними ринками, глобалізацією та різні конкурентні переваги країн. Це призводить до того, що вид економічної діяльності, до якого належить підприємство, впливає на його фінансові результати діяльності на закордонних ринках.

Умови, що характеризують різні види економічної діяльності, відображають ключові кількісні параметри, які впливають на ефективність діяльності підприємства певного виду економічної діяльності: темпи зростання, рівень концентрації видів діяльності у ланцюгу вартості, рентабельність, частка імпорту продукції та частка експорту продукції виду економічної діяльності, частка іноземних активів в активах виду економічної діяльності.

Параметри систематизації «макроекономічні фактори» використовуються в дослідженнях, що розглядають довгостроковий період часу або сукупність країн чи регіонів. Їх використовують з метою виокремлення різних макроекономічних умов і виявлення впливу цих умов на фінансові результати підприємств. У цих дослідженнях взаємозв'язок фінансових результатів діяльності підприємств та рівня інтернаціоналізації визначається через: рівень ВВП, темпи зростання ВВП, зміну валютних курсів, частку зовнішньої торгівлі у ВВП, ситуацію на фондовому ринку, рівень витрат на споживання та інвестиції.

Висновки дослідження. Параметри систематизації оцінювання взаємозв'язку фінансових результатів діяльності підприємств та рівня інтернаціоналізації доцільно класифікувати на дві основні групи: внутрішні (загальні показники, показники конкурентних переваг, фінансові показники, показники розвитку зовнішньоекономічної діяльності) та зовнішні (показники впливу виду економічної діяльності, умови виду економічної діяльності, макроекономічні фактори) параметри.

Застосування параметрів систематизації оцінювання взаємозв'язку фінансових результатів діяльності та рівня інтернаціоналізації підприємств підвищує достовірність результатів досліджень та статистичну достовірність такого взаємозв'язку. Групування підприємств за окремими критеріями, які дають змогу врахувати ключові характеристики діяльності підприємств дозволяють більш точно оцінити вплив інтернаціоналізації на фінансові результати діяльності підприємств та уникнути викривлення результатів досліджень та некоректного їх трактування. Застосування параметрів систематизації дозволить в подальшому підвищити ефективність оцінювання впливу рівня інтернаціоналізації на фінансові результати діяльності підприємств України, уточнити цілі та розширити інформаційну базу під час розроблення та формування стратегії інтернаціоналізації підприємств.

У подальших дослідженнях доцільно зосередити увагу на формуванні стратегії інтернаціоналізації підприємств на основі розроблення функціональних стратегій інтернаціоналізації (в тому числі, маркетингової), які б ґрунтувалися на параметрах систематизації оцінювання взаємозв'язку фінансових результатів діяльності та рівня інтернаціоналізації підприємств, сприяли ефективному функціонуванню підприємств як на національному, так і на закордонних ринках.

БІБЛІОГРАФІЧНИЙ СПИСОК:

1. Канищенко О.Л. Методологія і практика міжнародного маркетингу в Україні: автореф. дис... д-ра екон. наук: 08.00.02 / О.Л. Канищенко ; Київ: нац. ун-т ім. Т.Шевченка. – К., 2008. – 34 с.
2. Гавриленко Т.В. Методичні підходи до дослідження ефективності маркетингової діяльності українських підприємств в процесі виходу на зарубіжні ринки / Т.В. Гавриленко // Вісник Національного університету водного господарства та природокористування. Економіка. – Рівне, 2004. – Ч. 3, вип. 4 (28). – С. 55–62.
3. Наумова В.С. Оцінка ефективності стратегії міжнародного маркетингу підприємства: Автореф. дис... канд. екон. наук: 08.02.03 / В.С. Наумова ; Київ: нац. ун-т ім. Т. Шевченка. – К., 2002. – 20 с.
4. Чи-Мінг Х. Переоцінка залежності між інтернаціоналізацією фірми та показниками її ефективності / Х. Чи-Мінг, Ч. Лі-Мінг, Ч. Чи-Ю // Актуальні проблеми економіки. – 2011. – № 11. – С. 450-462.
5. Bausch A. The effect of context-related moderators on the internationalization-performance relationship: evidence from meta-analysis / A. Bausch, M. Krist // Management international review. – 2007. – Vol. 47, Issue 3. – P. 319-347.
6. Hollensen S. Global marketing / S. Hollensen. – Edinburgh: Pearson Education, 2007. – 714 p.
7. Buhner R. Assessing international diversification of West German Corporations / R. Buhner // Strategic Management Journal. – 1987. – Vol. 8, Iss. 1. – P. 25-38.
8. Kim W.C. Developing a global diversification measure / W.C. Kim // Management science. – 1989. – Vol. 35, Iss. 3. – P. 376-383.
9. Rumelt R.P. Strategy, structure and economic performance / R.P. Rumelt. – Cambridge: Harvard university press, 1974. – 235 p.
10. Montgomery C.A. The measurement of firm diversification: some New empirical evidence / C.A. Montgomery // Academy of management journal. – 1982. – Vol.25, Iss. 2. – P. 299-307.
11. Qian G. Assessing produkt-market diversification of U. S. firms / G. Qian // Management international review. – 1997. – Vol. 37, Iss. 2. – P. 127-149.
12. Delios A. Geographic scope, produkt diversification, and the corporate performance of Japanese firms / A. Delios, P. W. Beamish // Strategic management journal. – 1999. – Vol.20, Iss. 8. – P. 711-727.
13. Pantzalis C. Does location matter? An empirical analysis of geographic scope and MNC market valuation / C. Pantzalis // Journal of international business studies. – 2001. – Volume 32, Issue 1. – P. 133-155.
14. Matraives C. Profitability, diversification and multinationality in leading German and UK firms / C. Matraives, P. Rodriguez // Inter-

- national journal of business and economics. – 2005. – Volume 4, Issue 2. – P. 87-105.
15. Hsu C.C. Internationalization and performance: The S-curve Hypothesis and product diversity effect / C.C. Hsu // *Multinational Business Review*. – 2006. – Volume 14, Issue 2. – P. 29-46.
 16. Lu J.W. SME internationalization and performance: growth vs. profitability / J.W. Lu, P.W. Beamish // *Journal of international entrepreneurship*. – 2006. – Volume 4, Issue 1. – P. 27-49.
 17. Qian G. The performance implications of intra- and inter-regional geographic diversification / G. Qian, T. Khoury, M. Peng, Z. Qian // *Strategic management journal*. – 2010. – Volume 31, issue 9. – P. 1018-1030.
 18. Mauri A.J. The impact of global integration on MNC performance: evidence of global industries / A.J. Mauri, R.B. Sambharya // *International business review*. – 2001. – Volume 10, issue 4. – P. 441-454.
 19. Pattnaik C. The impact of firm resources on the internationalization and performance relationship: a study of Indian manufacturing firms / C.A. Pattnaik, B. Elango // *Multinational business review*. – 2009. – Volume 17, issue 2. – P. 69-87.
 20. Best R.J. Market base management. Strategies for growing customer value and profitability / R.J. Best. – NJ.: Prentice-Hall, 2004. – 401 p.

УДК 338.43.005

Ильчук О.О.
кандидат економічних наук,
доцент кафедри економіки підприємства
Львівської комерційної академії

Івашків Н.Л.
аспірант
Львівської державної фінансової академії

НАСЛІДКИ ВПЛИВУ ДЕРЖАВНОЇ ПОЛІТИКИ НА РОЗВИТОК АГРАРНИХ ПІДПРИЄМСТВ

Стаття присвячена актуальній проблемі розвитку аграрних підприємств у кризових умовах господарювання. Досліджено чинники державного впливу на діяльність аграрних підприємств, зокрема на їх фінансовий результат на національному рівні та у Львівській області. На основі здійсненого у статті дослідження запропоновані шляхи підвищення результативності державної політики у сфері аграрного господарства.

Ключові слова: аграрне підприємство, рослинництво, тваринництво, державна політика впливу на аграрну діяльність, ефективність діяльності аграрних підприємств.

Ильчук Е.А., Ивашкин Н.Л. РЕЗУЛЬТАТЫ ВЛИЯНИЯ ГОСУДАРСТВЕННОЙ ПОЛИТИКИ НА РАЗВИТИЕ АГРАРНЫХ ПРЕДПРИЯТИЙ

Статья посвящена актуальной проблеме развития аграрных предприятий в кризисных условиях хозяйствования. Исследованы факторы государственного влияния на деятельность аграрных предприятий, в частности на их финансовый результат на национальном уровне и во Львовской области. На основе проведенного в статье исследования предложены пути повышения результативности государственной политики в сфере аграрного хозяйства.

Ключевые слова: аграрное предприятие, растениеводство, животноводство, государственная политика воздействия на аграрную деятельность, эффективность деятельности аграрных предприятий.

Ilichuk O.O., Ivashkin N.L. RESULT OF THE INFLUENCE GOVERNMENT POLICY IN DEVELOPMENT OF THE AGRICULTURAL ENTERPRISES

The article deals very actual problem of development the agricultural enterprises in crisis conditions. There is researching the factors of government policy, which are influence on the activity agricultural enterprises, including their financial results on a national level and in the Lviv region. On the basis of the researching where proposed the ways of increasing the effectiveness of government policy in the agricultural sector.

Keywords: agricultural company, crops, livestock, public policy impact on agricultural activity, efficiency of farms.

Постановка проблеми. Як засвідчує досвід розвинутих країн, система агробізнесу яких тривалий час формувалася під впливом державного впливу, в умовах ринкової економіки життєздатність аграрних підприємств, ефективність аграрного виробництва значною мірою зумовлені державним регулюванням. При врахуванні основних особливостей розвитку аграрного підприємництва може бути забезпечений розвиток відповідної інфраструктури, що веде за собою не лише підвищення податкових зборів в державний бюджет України, але й відносну стабільність соціальної сфери у сільській місцевості, забезпеченість сільського населення робочими місцями, а відтак і підвищення рівня економіки та добробуту населення. У зв'язку з цим важливою передумовою результативності діяльності аграрних підприємств є створені державою умови їх функціонування, що

набуває особливого значення в період загострення кризових явищ в національній економічній політиці. Тому необхідно не лише проаналізувати можливу зміну вектора державного впливу, але й оцінити наслідки впливу діючої державної політики на розвиток аграрних підприємств.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питаннями, що стосуються впливу державної політики на розвиток аграрних підприємств, як у вітчизняних дослідженнях, так і у зарубіжних приділено багато уваги, зокрема питаннями належного застосування державної політики щодо аграрного сектору займалися такі вчені: Бородіна О. М., Дем'яненко М. Я., Діброва А. Д., Замікула В. В., Зінченко Н. В., Зоря С. І., Кваша С. М., Лузан Ю. А., Самуельсон П. та інші. Коваленко Ю. О. досліджував форми і методи державної підтримки сільськогосподарських